

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Postadres
Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 14 024
nijmegen.nl

Ons kenmerk
E25.001003

Bijlage(n)
Bijgevoegd: Ja

Datum 15 april 2025
Onderwerp Onderzoek motie 'Samen Schuldenvrij'

Geachte leden van de raad,

Bij de behandeling van de begroting 2025 heeft uw raad de motie 'Samen Schuldenvrij' aangenomen¹. De motie verzoekt het college een onderzoek te doen naar de mogelijkheden om op projectbasis problematische schulden van Nijmegenaren af te kopen. Met deze brief ontvangt u de resultaten van het onderzoek en het besluit van het college.

Samenvatting

Het afkopen van schulden op projectbasis levert veel voor- en nadelen op. Het bereikt nieuwe inwoners, zij ervaren veel meer schuldenrust en het verkleint de kloof tussen inwoners en hulpverlening. Daar staat tegenover dat de aanpak zeer arbeidsintensief is terwijl de arbeidsmarkt krappere wordt. Daarom is het moeilijk op te schalen. Ook vereist het veel voorbereiding, politieke toewijding en het is lastig om inwoners mee te krijgen. Op basis van deze uitkomst kiest het college ervoor om geen project voor het afkopen van schulden op te zetten.

Onderzoeksresultaten

Het onderzoek bestaat uit interviews met betrokken ambtenaren uit Arnhem en Rotterdam, betrokken medewerkers van de HAN en een analyse van de beschikbare rapportages en informatie over de projecten.

Praktijk andere gemeenten

De voorbeeldprojecten van de gemeente Arnhem en Rotterdam voor het afkopen van schulden waren het startpunt van dit onderzoek. In gesprekken met betrokken ambtenaren van deze gemeenten heeft het college een goed beeld gekregen van de grootte van de projecten, de behaalde resultaten en de maatschappelijke impact.

¹ [Document Nijmegen - Samen schuldenvrij - iBabs Publieksporaal](#)

Arnhem

Het project Immerloo Schuldenvrij kiest voor een gebiedsgerichte aanpak. Het gaat over een postcodegebied waarvan de gemeente 40 tot 60 huishoudens wil ondersteunen. De aanpak loopt nu 11 maanden en er zijn nu 15 huishoudens die ondersteuning ontvangen. Een aantal daarvan is nu ook schuldenvrij door een samenwerking met drie stichtingen in Arnhem. Zij hebben geld beschikbaar gesteld voor een opkoopfonds. Eind november 2024 werd bekend dat er €200.000,- aan schulden is afgelost. Daarvan is 1/3^e uit het fonds betaald en hebben de schuldeisers 2/3^e zelf kwijtgescholden².

Naast deze financiële resultaten zijn er ook resultaten op andere gebieden geboekt. Het belangrijkste is dat Arnhem inwoners bereikt die normaal niet in beeld zouden komen. Door langs deuren te gaan is de drempel om hulp te zoeken een stuk kleiner. Er zijn doorbraakbudgetten beschikbaar om snel resultaten te bereiken en vertrouwen te winnen. Zo verbetert ook de relatie tussen de gemeente en haar inwoners.

Tegenover de positieve resultaten staan ook nadelen en risico's. De voorbereidingen van het project hebben ongeveer vier jaar geduurd. Het heeft veel (politieke) toewijding en inzet gevraagd om dit project op te zetten. Na de start van het project bleek dat ook de motivatie bij bewoners is een belangrijke factor is. Veel huishoudens willen niet zomaar meedoen aan het project vanwege wantrouwen of schaamte. Omdat er in de opstartfase te weinig aandacht was voor de huishoudens zelf moesten de doorbraakcoaches veel vaker in gesprek met bewoners. Daarom beveelt de gemeente Arnhem een kwartiermaker aan. Nu het project ongeveer een jaar loopt wordt duidelijk dat het project zeer kostbaar is. Er is ongeveer 6 à 7 FTE actief nodig voor de uitvoering van dit project. Dat is nodig voor de inzet van doorbraakcoaches, schuldhulpverleners, projectleiding, communicatie- en beleidsadviseurs. Door de hoge inzet van professionals is het project moeilijk op te schalen. Daar missen de meeste gemeenten de capaciteit voor. Daarbovenop komt de inzet van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, die onderzoek doet naar de effecten van de schuldenvrije situatie voor deze huishoudens.

Rotterdam

In Rotterdam is een soortgelijk project als in Arnhem actief. Hier werkt stichting Nieuw Vaarwater aan het schuldenvrij maken van huishoudens met minimaal 1 thuiswonend kind onder de 18. Als er ook sprake is van een levensgebeurtenis zoals een scheiding, het verlies van een partner of verlies van werk wil Nieuw Vaarwater de schulden afkopen. Het project is in 2023 begonnen en tot nu toe zijn er 300 huishoudens geholpen. Huishoudens krijgen een saneringskrediet van de gemeente Rotterdam wat de stichting vervolgens opkoopt, mits een huishouden in aanmerking komt voor deze aanpak. Zodra een huishouden hulp accepteert kan de stichting ook hun eigen budgetbeheer of bewindvoering inzetten. De gemiddelde hoogte van de afkoopbedragen zijn €1.500,-, dus is er naar verwachting ongeveer €450.000,- aan schulden afgekocht.

² [Gemeente Arnhem lost eerste schulden van inwoners af ondanks wantrouwen | Economie | NU.nl](#)

Het voordeel is dat relatief veel inwoners een afbetaald krediet ontvangen. Ook is er een duidelijke doelgroep gekozen waar relatief veel geldzorgen spelen. Daarom heeft de aanpak een positieve invloed op de totale schuldensituatie van de gemeente Rotterdam.

Nadelig is dat de gemeente Rotterdam zelf niet kan sturen op deze aanpak. De gemeente levert ook geen financiering aan het project. Het probleem van wantrouwen is ook voor deze aanpak een probleem. Daarom blijven de aanmeldingen voorlopig nog achter. Ook is het onduidelijk of de stichting rekening houdt met meerdere leefgebieden, of dat de ondersteuning specifiek op het onderdeel geldzorgen zit. Als laatste is de situatie in Rotterdam niet te gebruiken als blauwdruk, omdat er geen soortgelijke stichting actief is in Nijmegen.

Samenwerking onderwijsinstellingen

In Arnhem is de HAN actief als onderzoeker. Zij kijken naar de impact van het project op de situatie van het huishouden. De onderzoekers gaan aan de slag zodra het schuldenpakket afbetaald is. Daarom zijn er slechts een paar huishoudens waar de HAN nu gesprekken mee voert. Ook zijn er nog geen rapportages beschikbaar.

De HAN kijkt positief naar een onderzoeksrol in een eventueel vergelijkbaar project in Nijmegen. Zij hebben de mogelijkheid om zo een onderzoek op te pakken en daarin ook het perspectief van ervaringsdeskundigheid kunnen verwerken. Dat zouden we ook willen verwerken bij de opzet van het gehele project.

Financiering

Een van de belangrijkste onderdelen van dit onderzoek gaat over de financiering. Er zijn verschillende kostenposten aan verbonden, die gebaseerd zijn op een aanpak van ongeveer 40 huishoudens. De eerste tabel gaat over de kosten van de voorbereiding. Tabel twee gaat over de jaarlijkse kosten voor de uitvoering van dit project.

Onderdeel	Jaarlijkse kosten	Totale kosten
Projectleiding	€50.000,- (2 jaar actief)	€100.000,-
Kwartiermaker	€50.000,- (1 jaar actief)	€50.000,-
Beleid en kwaliteit	€50.000,- (2 jaar actief)	€100.000,-
Communicatie	€15.000,- (1 jaar actief)	€15.000,-
Totaal	€165.000,-	€265.000,-

Tabel 1: eenmalige kosten voorbereiding project schuldenvrij

De verwachting is dat de voorbereiding van een project schuldenvrij in een vergelijkbare gemeente twee jaar kan duren. De voorbereiding in Arnhem duurde vier jaar. Het eerste jaar zal waarschijnlijk €100.000,- kosten en het tweede jaar €150.000,-. De geleerde lessen uit Arnhem moeten ervoor zorgen dat de voorbereiding minder tijd kost. Er gaat veel tijd zitten in het uitwerken van het projectplan, afspraken maken met schuldeisers, de opzet van het onderzoek en het vormen van de projectgroep.

Onderdeel	Jaarlijkse kosten
Doorbraakcoach	€270.000 – €315.000,- 3/3,5 FTE
Schuldregelaar	€160.000,- 2 FTE
Projectleiding	€50.000,- 0,5 FTE
Communicatie	€10.000,- 0,1 FTE
Beleid en kwaliteit	€20.000,- 0,2 FTE
Totaal	€500.000 – 535.000,-

Tabel 2: jaarlijkse kosten uitvoering project schuldenvrij

De jaarlijkse kosten zijn gebaseerd op de inzet in de gemeente Arnhem en een doelgroep van 40 inwoners. Huishoudens die in Arnhem hulp ontvangen hebben vaak problemen op meerdere leefgebieden en ingewikkelde schuldensituaties. De insteek van de motie is om ook inwoners te helpen in wijken of complexen waar de schuldensituatie groot is. Daarmee is de inschatting dat er evenveel inzet nodig is in Nijmegen als in Arnhem.

Schuldhelpverlening in beweging

Tijdens de opzet en uitvoering van projecten rondom schulden afkopen is de schuldhelpverlening veel in beweging geweest. Zo is de termijn van een schuldregeling gehalveerd van 36 naar 18 maanden in 2023 en zijn er sinds 2024 ook nul-voorstellen mogelijk als inwoners geen afloscapaciteit hebben. Het college ziet dat er met deze beleidskeuzes meer mogelijkheden zijn voor inwoners om sneller van hun schulden af te komen.

Ook zijn er in Nijmegen meerdere projecten waar extra inzet is op geldzorgen. Zo heeft de Financieel Expert in de Wijk (FEW) in de wijken Biezen en Heseveld extra capaciteit om meer outreachend te werken. Daarnaast is de Formulierenbrigade en het opbouwwerk van Bindkracht10 actief met het project 'De Wijk in', in drie complexen van de drie woningcorporaties. Beide projecten zijn wijk-/complexgericht, vinden plaats in de leefwereld van inwoners en verkleinen de afstand tussen de overheid en inwoners. Daar komt bij dat er sinds december 2024 een Jongerenperspectieffonds actief is in Nijmegen, waar het college voor een tegenprestatie van jongeren schulden van jongeren kwijtscheldt.

Conclusie

Het college kiest ervoor om geen project op te zetten om op een postcode schulden af te gaan lossen. De grootste hindernis zijn de financiën. Dit project vraagt een aanzienlijke investering. Tegelijkertijd werkt het college aan de invulling van de taakstelling op het programma Werk en Inkomen³. Omdat er geen middelen beschikbaar zijn in het programma is een dergelijke investering niet te verantwoorden. Daarnaast is het opschalen van dit project zeer kostbaar. Als laatste ziet het college nog geen lange termijn effecten van projecten elders, omdat ze nog niet lang genoeg lopen of niet over te nemen zijn (Rotterdam). Het college kiest ervoor om de inzet te richten op de al lopende projecten

³ [Document Nijmegen - Voorblad - Raadsbrief Invulling taakstelling Programma W&I - iBabs Publieksporaal](#)

in Nijmegen en goede bekendheid van en instroom bij de FEW. Wel blijft het college de projecten in Arnhem en Rotterdam volgen. Het is van groot belang dat inwoners met geldzorgen en schulden zo snel en goed mogelijk hulp ontvangen en daarmee duurzaam uit de schulden komen. Het college zet in op de weg van de al lopende projecten in Nijmegen en de goede bekendheid van en instroom bij de FEW.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

A.P.W. van de Klift
gemeentesecretaris

H.M.F. Bruls
burgemeester